

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Thứ Sáu, ngày 05/12/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

BÀI 271

TĂNG THƯỢNG DUYÊN NGHỊCH

Nếu chúng ta dùng chữ “*tăng thượng duyên*” để chỉ những hoàn cảnh hợp tình, hợp lý thì đó được gọi là “*tăng thượng duyên thuận*”. Tuy nhiên, ở đây Hòa Thượng nhân mạnh đến “*tăng thượng duyên thuận nghịch*”, nghĩa là người tu hành luôn phải đối diện với những hoàn cảnh phiền não và chướng ngại.

Khi nhắc đến điều này, tôi nhớ đến các bậc Tổ Sư Đại Đức, dù các Ngài là những bậc tu hành chứng đạo nhưng vẫn gặp nhiều bệnh khổ ác liệt. Người thế gian khi thấy người tu hành gặp bệnh khổ thường dị nghị và chê bai, họ cho rằng người tu hành tại sao lại mang bệnh nặng như vậy? Điển hình như vị trụ trì tại chùa Na Lan Đà, thầy của Ngài Huyền Trang cũng phải chịu đựng bệnh khổ, đến mức người đời sau mỗi khi nhắc lại đều phải rơi lệ. Chúng ta tưởng rằng Ngài đang phải chịu đựng đau đớn của bệnh khổ, nhưng thực chất Ngài chấp nhận mọi sự hết sức bình thản, chẳng hề khởi tâm ý phải chịu đựng.

Hôm qua, một vị đồng học đã thưa với tôi về việc có người dị nghị trên mạng tại sao Thầy Vọng Tây tu hành mà tư gia lại bị ngập nước khi mưa lũ đi qua? Quả thật, thế gian vô thường, cõi nước không an! Khi nhìn thấy, cảm nhận nỗi khổ của mưa lũ, tôi càng thấu hiểu được chúng sanh ở những nơi thiên tai, bão lũ còn khổ hơn chúng ta gấp trăm ngàn lần. Con mưa lũ những ngày qua đến cũng nhanh mà rút cũng nhanh, để lại rất nhiều bùn sinh trên con đường gần nhà tôi, khiến việc đi lại cực kỳ khó khăn, thậm chí người giao hàng cũng không dám đi vào.

Khi thực sự trải qua, tôi mới cảm nhận được nỗi đau khổ của bao người bị thiên tai làm mất hết tài sản, thậm chí mất cả người thân. Từ đó, tôi sanh khởi ý niệm hướng về họ, mong họ giác ngộ, nghĩ đến Phật Bồ Tát mà phát tâm niệm Phật. Người dân xung quanh nhìn thấy con đường bị bùn sinh lấp kín không đi được nhưng ai cũng tỏ ra thờ ơ, xem việc dọn dẹp không phải là việc của mình bất chấp việc họ có sức khỏe và cả dụng cụ máy móc. Thấy vậy, ba thầy trò tôi

với hai cái cuốc, hai cái xẻng ra sức đào, xới khơi thông đường đi. Ban đầu tôi nghĩ rằng thầy trò làm không biết đến lúc nào cho xong, nhưng cứ làm và làm rồi chưa tới nửa buổi chiều đã xong. Trước khi làm, tôi nghĩ rằng sức khoẻ mình không cho phép vì trong người đang mang bệnh, nhưng lạ thay làm xong tôi thấy rất khoẻ.

Chúng ta phải luôn ghi nhớ rằng, chúng sanh trong cõi Ta Bà vì nghiệp mà đến, còn Phật Bồ Tát vì nguyện mà đến. Vì vậy, chúng ta phải cố gắng bớt tạo nghiệp bất thiện và nỗ lực dừng mãi làm những thiện nghiệp. Chúng ta phải hiểu rằng, chướng duyên sẽ luôn xuất hiện dù bản thân nỗ lực tu hành, bởi đây chính là *“tăng thượng duyên thuận nghịch”* để rèn luyện tâm nhẫn nại của chính mình.

Hòa Thượng Tịnh Không nói: ***“Trong cuộc sống có hai loại duyên là tăng thượng duyên thuận và tăng thượng duyên thuận nghịch, chúng ta phải biết vận dụng cả hai thì trên đạo Bồ Đề mới được thuận buồm xuôi gió”***. Chúng ta cần hết sức phản tỉnh và quán chiếu lời nhắc nhở trên. Thông thường, chúng ta chỉ biết vận dụng thuận cảnh, nhưng gặp nghịch cảnh hay ác duyên thì liền tìm cách lẩn tránh mà không chịu đối diện và tiếp nhận một cách bình lặng.

Khi nào chúng ta tiếp nhận những nghịch cảnh, ác duyên bằng tâm thái bình lặng thì khi đó chúng ta đã thành công. Hòa Thượng nói: ***“Hai loại duyên mà bạn chỉ biết vận dụng một loại thì nhất định sẽ bị chướng ngại”***. Nếu biết vận dụng cả thuận cảnh và nghịch cảnh, chúng ta sẽ nhận ra tất cả mọi sự việc, mọi hoàn cảnh xung quanh đều do chư Phật, Bồ Tát thị hiện để khảo nghiệm công phu tu hành của mình. Hòa Thượng nói: ***“Mọi sự, mọi việc trong cuộc sống thường ngày đều là Phật A Di Đà an bài cho chúng ta”***.

Chúng ta đừng tưởng rằng hiện tại mình không có vấn đề gì, rồi khi thấy người khác bệnh khổ thì cho rằng nghiệp chướng của họ nặng nề. Nghĩ như vậy là sai lầm! Người ta bệnh khổ, trả nghiệp sớm để hết nghiệp. Trong Tịnh Độ Tông có câu: ***“Nghiệp tận, tình không ta về nơi ấy”***. Nghiệp không tận, tình không không, thì chúng ta làm sao mà vắng sanh về thế giới Tây Phương Cực Lạc? Có người dị nghị việc tôi dịch Kinh kiểu gì mà đỡ bệnh khổ, tay nổi lên những cục chai cứng. Những cục chai cứng này đựng vào là đau và không bao giờ tan. Đây chính là kết quả mười mấy năm tôi tập trung, ra sức dịch đĩa của Hoà Thượng,

mỗi ngày dành ra 10 đến 12 giờ tì tay lên máy tính để đánh máy. Đức Phật đã dạy rất rõ: ***“Nếu có thân thể thì đừng cầu không bệnh khổ. Vì không bệnh khổ thì tham dục dễ sanh”***.

Tôi mới ngộ ra một điều, dù gặp nhiều bệnh khổ, nhưng đến giờ này tôi vẫn vượt qua được vì tôi nỗ lực theo đuổi việc đề xướng và hoằng dương Tịnh Độ. Tôi nhắc đi nhắc lại những lời dạy của Hòa Thượng để người đời sau hay những người hữu duyên với Tịnh Độ có cơ hội được gặp pháp của Hòa Thượng. Cho nên, mỗi ngày tôi tích cực viết chữ *“Nam Mô A Di Đà Phật”* và tất cả những lời khải thị về Tịnh Độ. Đồng thời, tôi cũng ra sức làm những việc lợi ích chúng sanh để làm ra biểu pháp cho mọi người thấy hình ảnh người tu Tịnh Độ, hành trì câu ***“A Di Đà Phật”***.

Trước đây, chúng ta thường thắc mắc Phật Bồ Tát thị hiện ở đâu trong khi chúng sanh đang chịu đau khổ. Đây là chúng ta đã hiểu sai! Mình đi tìm cầu Phật Bồ Tát nhưng lại quên rằng chính mình cũng là Phật Bồ Tát. Khi chúng ta lột bỏ hết tâm phàm phu, buông bỏ *“ảo danh ảo vọng”*, *“tự tư tự lợi”*, *“tham – sân – si – mạn”* và biết lo nghĩ cho người khác thì chúng ta chính là hóa thân của Phật Bồ Tát.

Ví dụ như chiều hôm qua, hình ảnh ba thầy trò tôi dọn con đường bùn sinh chính là hoá thân của Phật Bồ Tát. Con đường đất lầy lội nhưng không ai quan tâm, tỏ ra thờ ơ vì không được trả tiền trong khi họ vừa có sức khỏe, vừa có máy móc. Rõ ràng họ không muốn làm hoá thân của Phật Bồ Tát, không muốn lột bỏ tâm phàm phu. Thầy trò tôi dùng sức người để đào, cuốc, tuy vất vả nhưng đó là hành động của người muốn thoát khỏi tâm phàm phu. Trên thế gian này, nếu mỗi người đều dẹp bỏ tâm phàm phu, phát tâm Bồ Tát trong mọi sự mọi việc thì tốt đẹp biết bao! Chúng ta thử nghĩ xem, nếu như mọi nơi mọi người đều phát tâm lợi ích chúng sanh thì dù có thiên tai, mọi chuyện sẽ tốt đẹp trở lại.

Vừa rồi, đoàn của chúng ta đi từ thiện ở Phú Yên đã phải thuê nhiều chuyến xe vận chuyển hàng cứu trợ vào những ngõ, hẻm nhỏ. Mình đến giúp đỡ bà con địa phương, nhưng nhiều người không phát tâm giúp đỡ dù họ có sẵn xe và rảnh rỗi. Vì vậy, họ vĩnh viễn sống trong cảnh giới phàm phu. Những người tuy là phàm phu nhưng biết nghe lời Phật dạy để *“lột xác”*, phát tâm Bồ Tát ngay trên thân xác phàm phu thì chính là hoá thân của chư Phật, Bồ Tát.

Hòa Thượng nói: ***“Chúng ta hãy tử mĩ quan sát những người hoan hỷ giúp đỡ và cả những người gây chướng ngại cho ta. Chúng ta hãy sâu sắc mà tư duy, quán chiếu, có thể người gây chướng ngại cho ta lại chính là Phật Bồ Tát đến để khảo nghiệm”***. Khi chúng ta sắp thành tựu, các Ngài ra bài *“thi thử”* cho chúng ta. Hay nói cách khác, khi sắp vãng sanh, Phật Bồ Tát giúp chúng ta tiêu trừ nghiệp chướng để sự ra đi được thuận lợi hơn. Những nghịch duyên xuất hiện là để chúng ta giảm bớt chướng ngại trên đạo Bồ Đề về sau. Vì vậy, chúng ta đừng thấy người khác gặp chướng ngại mà cười chê, bởi tất cả chúng ta đều là phàm phu với nghiệp chướng từ vô lượng kiếp nhiều không thể tính kể. Nếu tội nghiệp có hình tướng thì cả hư không này cũng chứa không hết. Do đó, nếu không có cơ hội tiêu nghiệp, chịu khổ thì làm sao chúng ta đạt đến cảnh giới *“ngiệp tận tình không”*.

Những tháng gần đây, do thời tiết chuyển lạnh nên chân tôi bị đau nhức, khiến tôi gặp khó khăn trong việc lễ Phật. Dù vậy, tôi vẫn kiên trì, nỗ lực không nghỉ một ngày nào. Tôi nói ra điều này không phải để than vãn mà để nhắc nhở mọi người rằng khi chúng ta còn khoẻ hãy nỗ lực, cố gắng vì khi bệnh khổ ập đến thì việc tu tập sẽ khó khăn gấp trăm lần. Hòa Thượng nói: ***“Phật Bồ Tát tạo “tăng thượng duyên thuận nghịch” để giúp chúng ta “vạn tiến nhất bộ” – một bước tiến vạn dặm trên đạo Bồ Đề giảm bớt phần chướng ngại. Đây chính là thiện tri thức của chúng ta”***. Khi phát hiện ra điều này, chúng ta mới chân thật phát tâm tu Bồ Tát đạo, thay Phật Bồ Tát làm ra những tấm gương tốt đẹp cho chúng sanh noi theo.

Người đời thường than thở *“Thạch Sanh thì ít, Lý Thông thì nhiều”*, vậy chúng ta hãy tự hỏi mình đang là Thạch Sanh (Bồ Tát) hay là Lý Thông (phàm phu)? Đại Sư Chương Gia đã từng dạy Hòa Thượng Tịnh Không rằng: ***“Tất cả đều là do chư Phật Bồ Tát an bài”***. Trong cuộc sống thường ngày chúng ta sẽ luôn phải đối mặt với những nghịch cảnh, chướng ngại; nếu vượt qua được chúng ta sẽ tiến bộ, tinh tấn hơn. Vì vậy, nếu không có hoàn cảnh để rèn luyện tâm, chúng ta sẽ đi đâu để tu tập?

Khi tôi học loạt bài 1.200 chuyên đề, ban đầu tôi gặp rất nhiều khó khăn, tưởng chừng phải bỏ cuộc giữa chừng. Nhưng rồi từng chuyên đề đi qua, chính những chướng ngại đó đã làm cho đạo tâm của tôi thêm kiên cố, vững vàng và

cuối cùng sứ mạng cũng hoàn thành. Nếu chướng ngại không làm khó được mình thì đạo Bồ Đề hay ngày vãng sanh cũng sẽ được thuận buồm xuôi gió. Vậy nên, ngay từ khi còn khỏe, chúng ta phải nỗ lực rèn luyện, tập buông bỏ với cả những thuận cảnh thiện duyên cũng như nghịch cảnh ác duyên. Chúng ta không nên để những cảnh duyên trong lòng để gây sâu khổ. Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta: ***“Không luận là thuận cảnh hay nghịch cảnh, tất cả đều là chư Phật, Bồ Tát an bài cho chúng ta. Nếu nghĩ được như vậy, tâm cung kính của chúng ta sẽ được nâng cao”***.

Hòa Thượng dạy: ***“Người giúp đỡ ta là ân nhân của thuận cảnh (tăng thượng duyên thuận), người nhục mạ ta là ân nhân của nghịch cảnh (tăng thượng duyên thuận nghịch)”***. Thuận cảnh, nghịch cảnh đối với sự tu học của chúng ta đều có lợi ích. Cho nên, đối với người thiện, người ác, việc thiện, việc ác, chúng ta đều phải tôn kính, nhất định không nên có sự phân biệt, chấp trước. Trên lý thuyết thì chúng ta hiểu nhưng trên sự tướng, chúng ta thường ưa thích thuận cảnh và trốn tránh nghịch cảnh. Chúng ta phải hiểu rằng nghiệp duyên nhất định phải trả, trốn cũng không được. Trong ***“Kinh Nhân Quả Ba đời”*** đã đề cập: ***“Nợ tiền thì phải trả bằng tiền, nợ mạng thì phải trả bằng mạng”***. Vì vậy, thuận cảnh, ác duyên đến với mình chính là một hoàn cảnh tốt để chúng ta rèn luyện tâm cảnh.

Hòa Thượng nói: ***“Nếu bạn không phân biệt, chấp trước, dù trong thuận cảnh hay nghịch cảnh mà giữ được tâm thanh tịnh, an hòa thì trí tuệ sẽ tự nhiên sanh khởi và tâm cảm ơn chân thật sẽ xuất hiện”***. Với phàm phu như chúng ta, dù chưa khởi được tâm cảm ơn bằng chân tâm, chúng ta vẫn cần cố gắng làm bằng hình thức bên ngoài, làm lâu dần sẽ có được sự chân thật.

Có người gọi Hòa Thượng là ***“Ân Sư”*** nhưng hành động lại trái ngược lời dạy của ân sư, chỉ lo tư lợi, vậy đó chỉ là giả dối. Nếu họ thật sự khởi tâm cảm ơn thì hành động và đời sống của họ sẽ giống hệt như Ngài. Hòa Thượng nói: ***“Tất cả chúng sanh đều có ân huệ rất lớn đối với chúng ta”***. Chúng ta ít được nghe câu nói này, chỉ có Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta. Chúng ta thường nghĩ mình sống giữa những người nghiệp chướng nhưng lại quên mất rằng chính mình cũng là người mang nghiệp chướng và gây phiền lòng cho người khác. Mình tưởng rằng người ta làm phiền mình, nhưng thực ra mình đến thế gian này còn làm phiền

người ta hơn. Cho nên bây giờ tôi mới hiểu được lời Hòa Thượng dạy rằng: ***“Bạn đừng nói là bạn đang độ chúng sanh, bạn đừng làm phiền lòng chúng sanh đã là làm phước cho chúng sanh rồi”***. Lần đầu nghe, tôi cũng không phục câu nói trên, nghĩ rằng mình cũng làm được nhiều việc cho chúng sanh. Nhưng dần dần tôi đã thấu hiểu được mình làm phiền lòng người khác nhiều hơn là người ta làm phiền lòng mình. Khi thấu hiểu điều này và không còn phân biệt, cảnh giới nội tâm của chúng ta sẽ chuyển biến tốt đẹp và dần bước vào cảnh giới của Phật Bồ Tát. Do vậy, nếu không có hoàn cảnh, cả thuận cảnh và nghịch cảnh, để luyện tâm thì không cách nào ta bước vào được cảnh giới của Phật Bồ Tát.

Cho nên, bài học hôm nay Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta về *“tăng thượng duyên thuận nghịch”* giúp chúng ta tinh tấn đạo tâm. Có một lần Hòa Thượng cũng đã nhắc nhở: ***“Trong thuận cảnh, người ta dễ lơ là, mất cảnh giác nhưng trong nghịch cảnh, bệnh khổ, người ta lại nỗ lực và đề cao cảnh giác hơn”***. Sự an nhàn trong thuận cảnh khiến chúng ta khó lòng đề cao cảnh giới hơn so với nghịch cảnh. Mỗi lần chúng ta thấy mình có bệnh thì tự nhiên sẽ phải nỗ lực hơn. Hiện nay, bệnh khổ đang hoành hành, nếu chúng ta không khéo nỗ lực, công phu chưa đủ thì khi vô thường đến, con đường sanh tử mênh mang sẽ không biết về đâu. Bây giờ, chúng ta chịu chút bệnh khổ, chướng ngại thì chỉ là đang *“luyện binh”*, đến lúc *“tứ đại phân ly”* mới là trận chiến thật sự. Nếu ngay bây giờ chúng ta có thể bình thản đối mặt với mọi hoàn cảnh thì đó là hành trang vững chắc cho ngày lâm chung./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót.

Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!